

# Ordstilling i hoved- og bisætninger

For at forstå ordstillingen i tyske bisætninger (ledsætninger) må du lære følgende to punkter:

## 1. Forskellen mellem personbøjede og ikke personbøjede verber

**Personbøjede verber retter sig** i person og tal efter subjektet (grundledet).

Dette er tilfældet i alle præsens- og præteritumsformer:

<b>Personbøjede i præsens (nutid):</b>	ich wohne, du wohnst, er wohnt, wir wohnen, ihr wohnt, sie wohnen ich bin, du bist, er ist...	ich habe, du hast, er hat...
<b>Personbøjede i præteritum (datid):</b>	ich wohnte, du wohntest, er wohnte... ich war, du warst, er war... ich ging, du gingst, er ging, wir gingen...	ich hatte, du hattest, er hatte...

**Ikke-personbøjede** er infinitiv (navneform): wohnen (at bo)

eller perfektum participium (kort tillægsform): gewohnt (boet).

Disse kan ikke bøjes yderligere, men er en form i sig selv, uafhængig af subjektet (grundledet).

## 2. Forskellen mellem hovedsætninger og bisætninger

En hovedsætning kan give mening i sig selv: *Er kommt heute Abend.*

En bisætning kan ikke stå alene: *...dass er heute Abend kommt.*

Bisætningen må have hjælp af en hovedsætning: *Ich hoffe, dass er heute Abend kommt.*

Ofte starter bisætningen med en konjunktionsord (bindeord). Her er nogle vigtige konjunktionsord:

<b>als:</b>	da (dengang, da)	<b>dass:</b>	at	<b>während:</b>	mens
<b>da:</b>	da (om grunden)	<b>ob:</b>	om	<b>weil:</b>	fordi
<b>damit:</b>	for at	<b>obwohl:</b>	selv om	<b>wenn:</b>	når, hvis

## Ordstillingsregel for hovedsætninger

I en tysk hovedsætning må der kun stå ét verbum oppe ved subjektet, nemlig det personbøjede verbum, der jo retter sig efter subjektet. Det står på samme plads som i en dansk sætning. Eventuelle infinitiver og perfektum participium kommer sidst i sætningen.

Eks.: Sie **kommt** übermorgen nach Kopenhagen (*kun personbøjet verbum: ordstilling som på dansk*)  
Übermorgen **kommt** sie nach Kopenhagen (*kun personbøjet verbum: ordstilling som på dansk*)  
Er **ist** gestern nach Rom gefahren. Vielleicht **ist** er gestern nach Rom gefahren.  
(*ist er personbøjet og har samme plads som på dansk, gefahren er perfektum participium og står sidst*)  
Er **muss** wieder nach Oslo reisen. Leider **muss** er wieder nach Oslo reisen.  
(*muss er personbøjet og har samme plads som på dansk, reisen er infinitiv og står sidst*)

## Ordstillingsregel for bisætninger

Alle verber står sidst i en tysk bisætning - og det personbøjede verbum helt bagest!

Eks.: Ich glaube, dass sie übermorgen nach Kopenhagen **kommt**.  
Ich habe sie nicht getroffen, da sie schon gestern nach Rom gereist **ist**.  
Er wollte sie in Hamburg besuchen, obwohl er sie nicht angerufen **hatte**.  
Ich weiß nicht, ob er uns bald wieder besuchen **kann**.